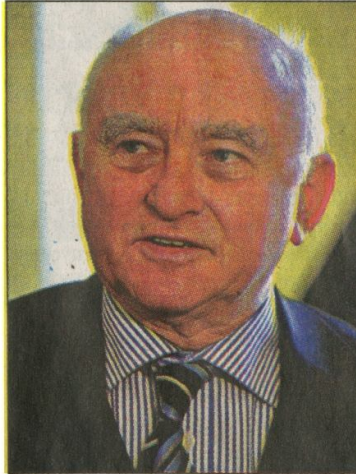

A második világháborút egyszer be kell fejezni

Dr. Glatz Ferenc: Kétezer év után először több a közös érdeke a Kárpát-medencében élő nemzeteknek, mint az érdekellentétek

– A Magyar–szerb Akadémiai Vegyes Bizottság megalakulásától 13 hónap telt el. Első számú feladatunknak tekintettük a helyi, délvidéki kutatási feltételek megteremtését, amelyet elsősorban a levéltári kutatások és a sírfeltárások terén tartunk a legfontosabbnak. Ma már ott tartunk, ha valaki felmutatja azt a papírt, amelyet Vojislav Stanovčić akadémikus, a bizottság szerb elnöke vagy én írtunk alá, minden szerbiai levéltárban a legeurópaibb módon látják el a kutatókat. Ez egy nagy lépés – ezt **dr. Glatz Ferenc** történész, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója, a magyar–szerb vegyes bizottság magyar tagozatának elnöke nyilatkozta, akivel

Molnár Edvárd

Szabadkán, az első délvidéki magyar párt megalakulásának 90. évfordulója alkalmából rendezett konferencia szünetében beszélgettünk.

Mint mondta, a második feltétel az

volt, hogy megteremtsek a kutatás szervezeti feltételeit. Az európai szintű infrastruktúrával rendelkező zentai székhelyű Vajdasági Magyar Művelődési Intézetre bízták a kutatások szervezeti összefogását. – Nem csak az a célunk, hogy a második világháború alatti szerb–magyar történelmet tanulmányozzuk és kutassuk. Nem csak az a szándékunk, hogy a szerb–magyar együttélést egészen máig nyomon kísérjük, hogy lássuk, milyen buktatók voltak ezen a közös úton, hogyan bukdácsolunk egymás mellett. Nekem az is a személyes elkötelezettségem, hogy Szerbiában megteremtünk egy kutatásszervezeti formát. Tehát, hosszú távon biztosítani, hogy akik magyar történelemmel foglalkoznak, legyen szó magyarokról vagy szerbekről, megfelelő szervezeti formában összejöjjenek, eszmét cseréljenek, fórumuk legyen – mondta Glatz Ferenc.

Folytatása az 5. oldalon

A második világháborút egyszer be kell fejezni

Folytatás az 1. oldalról

A vegyes bizottság megalakulása-
kor arról volt szó, hogy folyamatosan
közzéteszik a kutatási eredményeket.
Kérdésünkre, hogy eddig mi jelent
meg, beszélgetőtársunk elmondta,
egyre növekszik a magyar–szerb tör-
ténelmi honlap
látogatottsága
([www.magyar-
szerbmult.hu](http://www.magyar-szerbmult.hu)).

– Március
első felében is-
merkedhet meg
a közvélemény az
első eredmények-
kel. A mi itteni
kutató barátaink
akkor állnak elő a
listákkal, a térké-
pekkel – hallottuk
a vegyes bizottság
magyar elnökétől,
aki leszögezte,
hogy a szerb kollégákkal kitűnő az
együttműködésük.

Arról is érdeklődtünk, mikorra
tehető a kutatások befejezése.

– Mintegy 10 ezer folyóméter
iratanyagot kell átnézni. Tehát, ha
lapjára tesszük az iratokat, ezek 10
ezer métert tesznek ki. Ráadásul a
mutatózásuk is nagyon rossz szintű,
tehát kézbe kell venni minden egyes
iratsomót. Ennek a hatalmas irat-
anyagnak az átfésülése sok évbe telik.
Nem minden áldozatról készült irat.
Tudjuk, hogy 1944/45-ben egy szét-
esett államszervezetben nem arra fi-
gyeltek oda, hogy listákat gyártsanak.
Sokszor ugyanaz a név kétszer, há-
romszor is előfordul. Ha már az irat-
okban szereplő minden név előttünk
lesz, akkor sem fogjuk minden egyes
áldozatról írásban megtalálni elpusztí-
tásának körülményeit, vagy egyálta-
lán a tényét – mondta dr. Glatz.

– Mi történészek kis csoportot ké-
pezünk, de nagyon kitartó emberek
vagyunk, akik 30–40 éven át mondjuk
a magunkét, részben azért is, hogy a
politika figyeljen oda ránk, próbálja
meg a mi kutatási eredményeinket
és tanácsainkat hasznosítani. Nagyon
örülök, hogy a szerb és a magyar kor-
mánypolitika között mind jobb a vi-
szony. Vannak tényezők, amelyek hát-
raltatják a megbékélést, mint például a
kárpótlással kapcsolatos rossz szövegek
előterjesztése, amit aztán sikerült egy
jobb szöveggel kicserélni. Ezt tudomá-
sul kell venni, de mindent elkövetünk
azért, hogy a magyar politikai nyitás a
dél felé és az EU nyitása délkelet felé
eredményes legyen 2000 év után elő-
ször több a közös érdeke a Kárpát-
medencében élő nemzeteknek, mint az
érdekelletétek. Sokan vannak, akik
azt mondják – hogy egy 85 éves szem-
élyt idézzek – amíg a házamat vissza
nem adják, addig Magyarország ne já-
ruljon hozzá Szerbia EU-tagságához.
Ez a magyar parlamentben hangzott
el. Úgy gondolom, ezeket az érzelme-
ket, megbántottságot, a tömeggyilkos-
ságok során keletkezett elkeseredést
tisztelőben kell tartani. Ahhoz, hogy

megbékéljünk, először a halottainkat
kell eltemetni, a halottainknak igazsá-
got kell szolgáltatni mind a két olda-
lon. Ez a feltétele a megbékélésnek. A
jövőt nem lehet a múlt folytatásaként
felfogni. A második világháborút egy-
szer be kell fejezni. Azokat a harcokat,

amelyek 1941/42-
ben és 1944/45-ben
vagy akár később
is szembeállítottak
bennünket, nem
lehet újraharcolni.
Nekünk új utakat
kell keresni. Ez a
folyamat évtizede-
kig el fog tartani
– mondta.

Szóba került be-
szelgetésünk során
az is, hogy Szerbi-
ában folyamatban
van az első nemva-
gyoni alapú kártéríté-
si per. Első fokon a szerb bíróság jó-
váhagyta a kárpótlást, de az ügyészség
fellebbezett.

– Az akadémiai vegyes bizottsággal
párhuzamosan fel kellett volna állítani
egy politikai-közéleti vegyes bizottsá-
got. A kárpótlás nemcsak itt aktuális,
hanem a német–cseh viszonyban vagy
a szlovák–magyar viszonyban, illetve
német–lengyel vonatkozásban is. Te-
hát, kell egy olyan bizottság, amely
az aktuális kérdésekkel foglalkozik.
Mert az a furcsa helyzet alakult ki,
hogy minden újságíró bennünket, az
akadémiai vegyes bizottságot kérdez,
hogy miért nem bontatom le a pályá-
udvart, amelyet 1945 után ráépítettek
a közös sírhelyre, miért nem lépek a
kárpótlások ügyében. Ez nem a mi
szakmánk, nincs is ehhez eszközünk.
Mi csak kutatni, írni, előadni tudunk.

Kérdésünkre, hogy a Szerbiában
még érvényben levő kollektív bűnös-
ség elvével kapcsolatban tervez-e a bi-
zottság lépéseket tenni, Glatz Ferenc
a következő válaszolta: – A kollektív bű-
nösség elve nem európai elv, ma egész
Európában vita tárgyát képezi. Nem
voltak hajlandók sem a csehek sem a
szlovákok a Beneš-dekrétumokat visz-
szavonni, amely a kollektív felelősség
alapján született, pedig a német na-
gyobb nemzet, erősebb politikai és gaz-
dasági hatalom, mint a magyar, még-
sem tudta elérni. Ezért azt gondolom,
ez politikai kérdés. Írjuk, mondjuk,
hogy a kollektív felelősség elveit nem
szabad Európában tovább érvényesíte-
ni. Am ennek kiiktatásához politikai
eszközök kellenek és itt a politikai ve-
zetőknek kell megegyezniük. Óriási
lépést tett meg Tadić elnök, amikor
bocsánatot kért a horvátoktól. Ez még
nem történt meg a magyarokkal kap-
csolatban. Talán ezzel kellene kezdeni.
Mert az erkölcsi bocsánatkérés a legje-
lentősebb lelki tényező, amit a politiku-
sok könnyedén megtehetnek – nyilat-
kozta a történész. Mint beszélgetésünk
során kifejtette: a szerb–magyar vi-
szonyban fontos, hogy több empátiával
kellene a két népnek egymásra néznie.

■ MIHÁLYI Katalin

Glatz Ferenc

Molnár Edvárd